

GENERÖSA LÖFTEN BLEV SKÖVLAD SKOG

Affärsmässighet gick före ansvar. Policyer följdes inte. Fattigdomen ökade. Granskningsorganisationen Swedwatch ger **Vattenfall** och **Swedfund** svidande kritik. Liberianska gummiplantageägare i Buchanan är utfattiga, markerna är skövlade på träd och det lokala biomassaföretaget har dragit sig ur. Sammanbrottet kom när de svenska företagen snabbt lämnade skogsaffärerna förra året.

TEXT: AGNETA BORGSTRÖM FOTO: ANDERS HANSSON

Han kastar en blick mot gläntan med föräldrarnas gravar innan han tittar ut över den forna odlingen i Big Joe Town - som även den blivit ett minnesmärke.

En skogskyrkogård. Bonden James Holt ser på slyn där de spensliga stammarna sticker upp. Vid det här laget, fem år efter plantering, skulle gummiträden egentligen ha varit av sådan storlek att skörden hade varit nära. Men när företaget Buchanan Renewables Fuel högg ned alla hans träd utfördes aldrig någon skötsel av marken inför ny plantering, trots löften i kontraktet.

- Jag blir ledsen när jag ser detta. I kontraktet stod det att företaget skulle preparera och sköta jorden så att det gick att sätta nya träd. Men så blev det aldrig, så nu växer inte träden längre, säger James Holt, som har fått överge plantagen då han inte har råd att ha anställda som sköter underhållet.

Han är inte ensam. Det delvis svenskägda biobränslebolaget Buchanan Renewables Fuels affärsidé gick ut på att köpa upp gamla gummiträd från små och stora plantageägare i Liberia, återplantera, och förvandla trämassan till högkvalitativ flis för att sedan skeppa biomassan till bland

annat den europeiska marknaden. Men resultatet blev ett annat - för ungefär 35 småbönder blev det en mardröm: de fick lägre betalning än överenskommet och deras odlingar blev förstörda.

DET VAR EN VARM marsdag 2010 som avtal signerades av det statliga bolaget Vattenfall och det statliga riskkapitalbolaget Swedfund i det gemensamma bolaget Vattenfall Biomass Liberia AB, som var delägare i Buchanan Renewables Fuel, BR Fuel. 20 procent köptes av Vattenfall för 20 miljoner euro och 10 procent av Swedfund för 10 miljoner euro. I flera dokument hette det att Vattenfall långsiktigt ville medverka till Liberias utveckling och bidra till "en rättvis och bra affär". Samtidigt skulle investeringen vara ett stort grönt kliv för att minska koldioxidutsläppen på den tyska marknaden. För Swedfunds del var syftet att göra en god investering och bekämpa fattigdom.

Men allting kom till ett stopp den 3 maj förra året. Trots allt tal om en varaktig affär meddelade Vattenfall denna dag att de skulle dra sig ur jätteinvesteringen i landet "av affärsmässiga skäl". Samma dag köpte de också ut Swedfund. Innan

"Vi håller våra löften".
Texten på skylten som tronar i den skövlade gummiplantagen känns som ett hån, säger markägaren James Holt. Vattenfall och Swedfund skulle tillsammans med energibolaget Buchanan skapa en "rättvis och bra affär".

Trädkramare. Bonden Gabriel Browne har på egen hand planterat nya gummiträd på några hektar som han hoppas ska ge intäkter. Den gamla odlingen är förstörd.

Kemikalieinträdd flis? På familjen Barchues odling planterades nya träd, men de sköttes inte om av BR så ogräs tog över. Träffis lades i stället ut i stora högar som "näring".

➔ dess bedyrade Vattenfall att de hade försäkrat sig om att det lokala företaget som ingick i koncernen Buchanan Renewables, BR, skulle driva verksamheten vidare.

Men Vattenfalls och Swedfunds plötsliga, snabba uttag ur Liberia får kraftig kritik i en ny rapport, som är en uppdatering av studien *Cut and Run*. Bakom rapporten står den ideella granskningsorganisationen Swedwatch, den motsvarande nederländska organisationen Somo, och liberianska Green Advocates samt Svenska kyrkan och Naturskydds-föreningen.

En del nyhetsrubriker både i Sverige och Liberia hade redan berättat om hur bönderna missgynnats i biomassaffä-rerna, vilket hade lett till att BR börjat bättra sig. Men så snart de svenska bolagen hoppade av avbröts det nära arbetet mellan bönder och företaget.

Tim Steinweg, utredare vid Somo, är kritisk till att de svenska företagen helt uppenbart aldrig använde sig av en ansvarsfull strategi när de drog sig ur affären, inte heller gjorde de tillräcklig riskbedömning och analys, så kallad *due diligence*.

- Rapporten visar tydligt att när de svenska bolagen avyttrades sommaren

2012 fick det en direkt inverkan på bönderna. Det är helt obestridligt att de svenska bolagen skulle ha fokuserat på en ansvarsfull exit, säger Tim Steinweg.

Med ens var den konstruktiva dialogen borta mellan BR och bönderna om allt från underhåll på plantager och diskussioner om ersättningar till samarbetet med en nystartad facklig organisation.

- Till och med de bönder som först var rätt nöjda upplevde en klar försämring när de svenska bolagen försvann, förklarar Tim Steinweg.

Den allvarligaste kritiken i den aktuella rapporten, som bygger på fältstudier och intervjuer, rör böndernas försämrade livsvillkor. Fakta visar att flertalet bönder fått det sämre ekonomiskt efter samröret med företagen och att familjerna i dag lever under svåra förhållanden. Skulden läggs

"MEN VI KAN INTE AFRIKA, VI ÄR ETT EUROPEISKT BOLAG."

IVO BANEK, KOMMUNIKATIONSCHEF, VATTENFALL

såväl på det lokala företaget BR, som på Vattenfall och Swedfund.

- Utifrån vad de sa i intervjuer litade de svenska bolagen helt enkelt på Buchanan Renewables. Jag tycker inte heller att Vattenfall följde sin egen så kallade Code of Conduct som säger att företaget ska ta hänsyn till påverkan på människor, miljö och samhället när de väljer mellan olika alternativ. En väl genomförd exit hade tittat på konsekvenser för lokalbefolkningen och samhället, säger Tim Steinweg.

När OmVärlden kontaktar Ivo Banek, kommunikationschef för Vattenfall, blir han bekymrad över hur de lokala skogsbönderna drabbats. Ändå är det tydligt att de dåliga affärsresultaten helt styrde över beslutet att lämna den liberianska skogsaffären. Alla skrivningar om CSR, Corporate Social Responsibility, socialt och miljömässigt ansvarstagande, i årsredovisningar och annan marknadsföring verkar nu mest vara tomma ord. Planen var från början enligt honom att ha en långsiktighet i delägarskapet med BR, men projektet avlöpte inte som förväntat.

- Det var ingen bra affär och det fanns lokala förutsättningar som vi inte kunde påverka. Vi förväntade oss också en högre

produktion av biomassa i verksamheten och till en högre kvalitet än vad det blev. Vi såg också problem med infrastrukturen i landet som till exempel transportsidan. Men vi kan inte Afrika, vi är ett europeiskt bolag, säger Banek.

Då visste ni alltså inte vilka förhållanden ni gav er in i trots att ni uppger att ni gjort CSR-analyser?

- Vi visste att det var svårt, men vi trodde ändå att det skulle gå. Som företag måste vi också få affären att fungera ekonomiskt genom den biomassa vi ville få ut, säger Ivo Banek.

VIVEKA RISBERG, kanslichef på granskningsorganisationen Swedwatch, ifrågasätter starkt Vattenfalls syn och undrar hur affärsrättvisa kan styra ett bolag som går in i ett fattigt postkonfliktland där allvarliga, sociala och ekonomiska problem finns.

- Man måste ta särskilda hänsyn och göra långsiktiga kalkyler. Om ett företag säger sig vilja stödja utvecklingen i ett sådant land, kan man än mer ifrågasätta varför de i detta fall gick ur, menar Risberg. För plantageägaren Joseph Montgomery

i Buchanan blev inte hans 47 hektar mark den försäkring för framtiden som det var tänkt. Det stod klart för honom redan under hösten 2012 när en av BR:s chefer, Nelson Hill, i egen hög person stegade in på gården och berättade att kontraktet skulle rivas eftersom företaget skulle dra sig tillbaka.

- Från början hade jag 2 500 träd som höggs ned av företaget, men jag fick bara betalt för 1 500 av dem. Den resterande betalningen gjordes aldrig trots att jag hörde av mig till dem ideligen. Det var då jag fick höra att företaget skulle avsluta kontraktet. Nu har jag förlorat allt, säger Joseph Montgomery.

Doften av kokt ris och en sötkryddig olja kommer från uteköket vid fasaden där svägerskan tillreder en risrätt i ett zinkkärl. I bakgrunden stöjar barn och barnbarn. Men det är som att Joseph Montgomery är i en egen värld, som om inget i omgivningen berör. Han slår sig ner och börjar med låg röst förklara hur vardagen ter sig när farmen inte längre kan försörja familjen.

- Jag har fått ett jobb som säkerhetsvakt på stålföretaget Arcelor Mittal. Lönen på fem dollar per dag räcker inte för de tio personer jag har i familjen. Min fru har

inget arbete, inte mina bröder heller, säger han bekymrat.

Längst in i mörkret i det murade huset, en bit från lyssnande öron, förklarar han hur svårt det är att finna ro att sova om nätterna. Tankarna far av och an om hur det ska gå för familjen framöver. Om och om igen har han frågat sig om han skulle kunna ta tag i farmen, men han slår bort idén eftersom all tid behövs för att jobba ihop dagsinkomsten. Oron för hur maten ska räcka och hur han ska ha råd med avgifterna för de tre barnen att gå i skolan plågar honom.

- I dag är det bara min äldsta dotter som kan gå i skolan tack vare att rektorn låter henne städa klassrummet varje dag som betalning. Mina andra barn har fått sluta, säger Joseph Montgomery, som ångrar att han tog beslutet att liera sig med biomassaföretaget.

HELA HISTORIEN BÖRjade i helt annan anda för några år sedan. Förhoppningarna var stora från bönderna när de fick höra talas om hur det lokala företaget BR ville köpa deras uttjänta gummiträd, som förbrukats vid tappningen av gummimassa. När plantageägarna nåddes av attraktiva erbjudu-

danden om köp, löften om att återplantera till ingen eller låg kostnad samt hjälp med att underhålla träden de första sju åren innan de börjar producera gummi, var beslutet lätt. I tjugiga informationsmaterial stod också svart på vitt att för varje träd som företaget kapade skulle två nya sättas i jorden.

- Bönderna uppgav också att det var de första muntliga löfena från företaget som gjorde att de tog steget att sälja träd för bioproduktion, menar den unga advokaten Francis Colee, som arbetar för Green Advocates som försökt stödja bönderna.

Villkoren ändrades drastiskt under resans gång. Från generösa, muntliga löften om tio dollar per träd, till fem dollar per träd och sedan den slutliga skrivningen i kontrakten som begränsade betalningen ytterligare. Innan avtalen var klara började företaget att säga ned och transportera bort gummiträd från flera odlingar.

Den ursprungliga överenskommelsen om tusentals dollar i betalning per farm blev något helt annat i plånboken:

- För en farm blev till exempel summan enbart 975 dollar. Men i slutändan betalade företaget bara 150 dollar. Resterande 825 dollar har ännu inte betalats ut, säger Colee.

Fortfarande, efter tre års arbete med frågan, skyller advokaten Francis Colee allt ansvar på BR och de svenska företagen, som enligt honom "medvetet eller omedvetet" aldrig gjorde en tillräcklig analys kring böndernas situation. Än i dag håller det lokala företaget inne alla resterande ersättningar, återplantering har uteblivit och odlingar har missköts.

- Eftersom ingen juristhjälp fanns till hands under förhandlingarna mellan det lokala företaget och bönderna var de sårbara och kunde i realiteten aldrig genomföra en bra affär, säger advokaten.

NÅGRA KILOMETER utanför Buchanan, i byn Kardor, finns den drabbade bonden Gabriel Browne. Han är en kortväxt, slagfärdig man som under 2012 snabbt tog tag i frågan och samlade alla bönder i en facklig sammanslutning, Affected Farmer's Union. Som president fick han igenom flera förbättringar: underhåll återupptogs av de unga plantorna och viss kompensation för nedhuggna träd betalades ut. All denna "tillit" som byggdes upp, som Gabriel Browne kallar det, försvann sommaren 2012.

- BR berättade att alla kontrakt skulle avslutas och att det inte var något att göra åt det. Många bönder ville inte gå med på detta, eftersom de upplevde att de hade rätten på sin sida och att företaget inte levt upp till sina löften. Företaget sa

aldrig att det berodde på att de svenska bolagen sålt verksamheterna, men det är uppenbart att det var skälet, säger Gabriel Browne.

Utan hjälp från bioproduktion har inte småbönderna på egen hand kunnat hålla ogräs borta från gummiträdodlingarna, vilket inneburit att de flesta håller på att växa igen. Några bönder har redan lagt ut mark till försäljning medan andra hankar sig fram för att tillsammans med andra försöka dela på kostnaderna för underhållet. Flera av bönderna har gått över till andra grödor som cassava, palmolja eller ris, eller söker tillfälliga jobb i Buchanan.

- Livet har helt klart blivit mycket tuffare för många bönder. Familjerna lider. De har svårt att se några utvägar, säger Gabriel Browne, som påpekar att arbetslösheten är enorm i staden.

Någon kilometer från hans hus ligger den gamla övervuxna farmen som han knappt ägnar någon tid för tillfället. Buskar och sly bildar en smärre grön djungel på den gamla farmen och några meter in på marken ligger ett lager med trächips. Flisen har spridits ut av företaget BR som ansåg att den överblivna trämassan kunde tillföra näring och fungera som gödning. Gabriel Browne skakar lätt på huvudet.

- De sa att de gjorde det för att gummiträden skulle växa bättre, men jag tror inte på det. Flera bönder har fått dessa gamla trächips dumpade på sina marker, en del av dem var också ruttna, säger Browne, som plockar upp några och smular sönder dem i handen.

- Vi är faktiskt flera som har fått problem med vårt dricksvatten som blivit förorenat, men det verkar också som att chipsen drar till sig myror och insekter.

Huruvida det är den utspridda träflisen eller ej som gett vattenföroreningarna går inte att säga. Multnande flis kan ha släppt ifrån sig kemikalier eller täppt igen vattenströmningen i de år och vattenflöden där boende hämtar sitt vatten, men det kan också ha andra förklaringar. För familjen Florkiah som bor ett stenkast från flishögarna har vattnet orsakat en hel del huvudbry.

- Vattnet blir svart när vi kokar det och det luktar konstigt. Vi har också fått klåda på kroppen när vi har badat, säger pappan, Josh Florkiah som drar fram en gryta över den flammande elden, där vattnet mycket riktigt snart får en mörk färg.

Att gå de tio minuterna till pumpen med rent vatten som finns i närheten är inte aktuellt. Livet är tillräckligt omständligt ändå, menar den äldre mannen, som livnär sig på att sälja egenhändigt bundna fiskeburar på marknaden. Omsorgsfullt skalar döttrarna bort det bruna höljet från

Oro. Bonden Joseph Montgomery kan inte längre försörja familjen och hans barn har fått sluta skolan. Pengarna räcker inte längre.

Svart vatten. Kathryn Florkiah hämtar det mesta av dricksvattnet från källan - trots att den är förorenad.

Enkelt boende. Joseph Montgomery står i det minimala sovrum där familjen med tre barn sover. Sonen Sandy kallar på kusinen i dörren.

de illröda palmnötter som ska ingå i frukostsoppan, men det gäller att vara flink så att inte de ettriga krypen följer med i träget. Allt fler bitande myror är ett problem i familjens vardag och de måste dagligen ta ut alla madrasser och sängkläder för vädring.

- Värre är att tre av våra getter har dött för att myrorna kryper in i nosen på dem. Vår grönsaksodling har också minskat. Vi har i princip bara chili kvar, berättar dottern Kathryn Florkiah och pekar mot kryddlandet.

FRÅGAN ÄR DOCK vad det egentliga syftet var med den omtalade skogsaffären: att hjälpa västvärlden eller Liberia? Fanns det flera syften som aldrig var förenliga? Letar man i de investeringar som gjorts hittar man tvetydiga svar. I december 2010 får Vattenfall bankgarantier på 142 miljoner dollar i händelse av krig från Världsbankens Miga, the Multilateral Investment Guarantee Agency - i affären som gick ut på att exportera trämassa till "energibolag i Europa". Under två år lånade också den amerikanska myndigheten Opic ut sammanlagt 254 miljoner dollar till Buchanan Renewables, här i syfte att "förse Liberia med energi och nya arbetstillfällen".

Från den liberianska regeringen var också tron att BR med affärens hjälp skulle bidra till Monroviäs elförsörjning genom ett biobränsleförsörjt kraftverk.

För Vattenfall skulle satsningen i Liberia dessutom ingå i byggandet av en ny infrastruktur för biomassautveckling för den internationella marknaden. Men Vattenfalls kommunikationschef Ivo Banek beskriver hur priset på kol kontra biomassa aldrig hamnade på så gynnsamma nivåer att de blev intressanta för Vattenfall, inte heller spelade regelverket med utsläppsrätter dem i händerna.

- Tanken var att gå in i länder vi inte känner så bra. Vi satsade på projektet för att se om det funkar. Alla miljö- och samhällsanalyser vi gjorde pekade på att det skulle bli en win-win situation för lokalsamhället i Liberia och för oss.

Trots allt tal om att Liberia var ett utvecklingsprojekt användes ändå aldrig en så kallad exit-strategi när Vattenfall gick ur landet. Beslutet att sälja av verksamheten till majoritetsägaren var enligt honom ett "affärsmässigt beslut".

- Vi gjorde en bedömning tillsammans med majoritetsägaren att företagets inriktning behövde ändras och då fanns inte längre någon grund för Vattenfall att vara kvar, säger Banek.

Han understryker också att företaget som minoritetsägare inte kunde styra över skeenden på samma sätt som om de ägt merparten av företaget.

Söndagsmorgon. Hemma hos familjen Montgomery, med mamma Joyce, sonen Sandy och en brorsdotter, närmar sig veckans gudstjänst i kyrkan. Där hittar de tröst.

Besvikelse. På bröderna Martin (t v) och Emmuel Barchues (t h) 50 hektarstora gummiödlingsplanterade Buchanan Renewables en del nya träd, men skötte inte om dem. Träden håller nu på att dö av allt ogräs.

➔ **Menar du att ansvaret mest faller på BR när det gäller vad som hänt med bönderna?**

- Majoritetsägaren och ledningen på plats i Liberia bar huvudansvar för verksamheten. Vattenfall förde en dialog med företaget under tiden som vi var minoritetsägare och upplevde att företaget genomförde en rad förbättringsåtgärder under denna tid, säger Ivo Banek.

Sedan länge har det också varit väl känt att BR:s affärsmodell var designad för att undvika skatt i Liberia. Olika brevlådeföretag i Luxemburg, Mauritius, Nederländerna och andra kända skatteparadis utgjorde grunden för företaget som hade huvudkontor i Amsterdam, dock utan anställda. Men Vattenfall undersökte aldrig detta innan de gick in i samarbetet med BR.

- Vi gjorde en företagsbedömning. Det skattetekniska ingår inte våra analyser, säger Banek.

Att företaget förlorade drygt 1,3 miljarder kronor på affären efter att ha sålt aktieposter för cirka 350 miljoner kronor, beror enligt kommunikationschefen på avskrivningar och reserveringar som rör investeringar i Liberia, men också att de

tog över delar av BR:s skuldbörda.

Att i dag ersätta de lokala bönderna är inte aktuellt, då Vattenfall inte ser att de tagit stor skada. Alla synpunkter eller klagomål som kom från dem hanterades löpande, enligt Ivo Banek, genom en nybildad kommitté och på regelbundna möten. Även avtalen med småbönder sågs över, men han påpekar att biomassavolymen från dem var begränsad.

- Merparten av de gummiträd som avverkades under den tid då Vattenfall var minoritetsägare kom från kommersiella plantager. Vad gäller avverkning av gummiträd från småbönder var det en pilotverksamhet som var på försöksstadiet, eftersom det var svårt att hitta en modell för att involvera småbönder på ett socialt och finansiellt hållbart sätt.

"DET SKATTETEKNISKA INGÅR INTE VÅRA ANALYSER."

IVO BANEK, KOMMUNIKATIONSCHEF, VATTENFALL

PÅ SWEDWATCH reagerar Viveka Risberg över uttalanden om Vattenfalls roll som minoritetsägare som hon antar ska minimera betydelsen av dem själva i arbetet.

- De ägde ändå 30 procent, det är en essentiell andel. Tillräckligt stor så att hela lasset välte när de lämnade. Projektet borde ha rullat vidare längre än två år, särskilt med tanke på att Vattenfall gick in i arbetet med en långsiktig vilja. Här finns en tydlig krock mellan affärsmässighet och utvecklingsagenda, säger Risberg.

Inte heller Swedfund följde egna policyer och mål som bland annat säger att deras insatser ska bidra till hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Företaget gjorde aldrig någon egen analys vid utgången ur Liberia, utan förlitade sig på Vattenfall. Under åren har också Swedfund samlat på sig ett antal omdiskuterade affärer i bland annat Kongo, Makedonien och Tanzania samtidigt som dessa insatser har varit svåra att utvärdera på grund av bolagssekretess.

FREDRIK WIJKANDER, investeringskonsult på Swedfund, tar allvarligt på kritiken i rapporten och säger att de har gjort en egen uppföljning som visade att ansvarstagande

Inget nytt. Någon har suddat ut ordet Renewables i företagsnamnet. Bara Buchanan står kvar.

skedde enligt plan under den tid de var delägare. Att däremot få insyn efter projekt-slut är svårare, understryker han, eftersom ägandet ändrats. Men enligt honom diskuteras det nu internt om det är möjligt att göra sådana utvärderingar. Att ingen egen exit-strategi användes av företaget beror på att "Vattenfall ägde frågan".

- Det var inte vårt beslut att gå ur investeringen. Vattenfall beslutade att köpa ut oss och vi kunde inte ha några invändningar kring det.

Viveka Risberg blir bekymrad över Swedfunds hantering. De har uppdrag att verka för minskad fattigdom och har

ett tydligt ansvar i arbetet, men lät sig ledas av Vattenfall.

- Enligt egen policy ska Swedfund utföra utvärderingar gällande utvecklingseffekter av investeringar under den tidsperiod de är investerare. I dagsläget görs ingen uppföljning när de lämnat ett projekt. □

OmVärlden har förgäves sökt bolaget Buchanan Renewables för kommentar. Dokument kring analys inför och efter affären med BR har begärts ut från de svenska bolagen, men de har nekat att lämna ut dem.

BOLAGEN

Vattenfall AB, som är helägt av svenska staten, är i dag ett av Europas ledande energibolag.

Swedfund International AB, också ägt till 100 procent av svenska staten, är ett riskkapitalbolag med syftet att investera på tillväxtmarknader i fattiga länder - med det uttalade uppdraget att "skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor".

Energibolaget **Buchanan Renewables, BR**, ägdes av Pamoja Capital i Schweiz, med dotterbolag i flera länder, som Luxemburg, Nederländerna, Liberia och Mauritius. Affärsstrukturen var skal- och brevlådeföretag. Allting tog sin början 2008 när kanadensarna Joel Strickland och John McCall MacBain investerade stora pengar i bolaget. Fem år senare, i januari 2013 såldes BR till ett hittills icke namngett bolag.

LIBERIA

Det fjorton år långa och blodiga inbördeskriget som tog slut 2003 satte djupa spår i Liberia och återuppbyggnaden pågår ännu. Utmaningar som illa fungerande infrastruktur, korruption och svagt rättsväsende står på agendan. Befolkningen i det västafrikanska landet lider fortfarande svårt av fattigdom, brist på tillgång till sjukvård och utbildning. Arbetslösheten är skyhögt och så många som tre av fyra liberianer beräknas leva på mindre än en amerikansk dollar om dagen.

I dag förlitar sig landet, som leds av presidenten och nobelpristagaren Ellen Johnson Sirleaf, på jordbrukssektorn. Men man vill använda sig av de rika naturtillgångarna, bland annat skog, gummi och mineraler, vilket har lett till att staten försökt locka till sig utländska investeringar för att utveckla den egna industrin.

Ministern: Jag kan inte stå till svars

Regeringens prioritering är att privata aktörer ska få en tydligare plats i biståndet. Affärssekretessen gör dock att det är svårt att utvärdera privata företags insatser och resultat. I fallet Liberia har affärsverksamheten inte fått avsedd effekt, men biståndminister Gunilla Carlsson undviker att svara.

- Vattenfalls beslut kan jag över huvud taget inte säga något om. Inte heller Swedfunds beslut. Det jag vet är att vi velat hjälpa Liberia som land för att bygga upp ett fungerande samhälle igen och där har det svenska engagemanget varit en viktig del. Det är anledningen till att vi velat få in de svenska bolagen.

Varför kan du inte kommentera ett område du har ansvar över?

- Jag kan verkligen inte svara på affärsmässiga beslut, jag kan inte stå till svars för de grunder företagen går in och ur på.

Vattenfall anger att de drar sig ur enbart på affärsmässiga grunder och Swedfund säger att de inte kunde påverka utgången. Ska inte Swedfund alltid själva göra en egen exit-analys innan de går ur en investering?

- Kraven har skärpts vad gäller Swedfund, detta får de själva svara på. Det finns tydliga krav på dem och detta ingår säkert i deras egen working process. Dessutom ska de vara transparenta, säger Gunilla Carlsson.

Men det finns ju ingen insyn - och redan 2009 kom skarp kritik från Riksdemissionen angående just Swedfund om otillräcklig transparens, dålig uppföljning och dåliga investeringar.

- Därför har vi skärpt kraven på Swedfund och gett dem bättre direktiv. Vi har också fått mer transparens. Vi försöker hela tiden få ett mer ambitiöst bistånd.

På vilket sätt har insynen ökat?

- Vi har ställt tydligare krav kring transparens och resultatuppföljning i bolagets ägaranvisning. Swedfund har löpande utvecklat sin verksamhet och snart publiceras deras femte hållbarhetsredovisning.

Hur ser du på det faktum att fattigdomen ökat i området i Liberia som en effekt av att statliga bolag investerar?

- Investeringar i den privata sektorn är viktiga för en långsiktigt hållbar fattigdomsminskning genom att det bidrar till arbetstillfällen, kunskapsbyggande och utveckling av lokala marknader.